

Any XIV Múm. 485
ARTA 31 de Jener de 1930

DEU I PATRIA

PREUS
Artá i comarca, un any 4 ptes.
A fora id. 6
Extranger id. 10

L' ANGELETA

Fredolec i peresós, com el que's lleva massa d'hora un dia de pluja o de neu, va sortint el sol per darrera el bloc formidable tot l'any vestit de porpra i que anomenam Cap Vermell.

La cortina blanca i atapeïta de núvols que fins llavors havia cobert el firmament s'enretira, enlluernada, i se fa mil benes per deixar pas a l'astre del dia qui, amb magestat de rei, vol enfilarse per la blavíssima volta del cel.

Oh llum matinera rosada i transparent, regalimant de dolçor, sies la ben arribada!

Tota la naturalesa sent fretura de ta claror beneida, oh sol de llarga cabellera d'or! L'aucellada inquieta i bulliciosa, després de molta letàrgia durant la foscor de la nit, romp en melodiosos cànecs pregonant per tots els indrets ta gentilesa incomparable. També la terra vestida de son escaient ropatge de verdor te mira enamorada i t'ofereix bellíssims enfilalls de perles que bateguen i tremolen de frescor damunt el brui tendre del herbatge. Els ametllers desclouen a ton suauíssim bes les primícies de sa blanca i olorosa florida, la més primerenca i valenta que aferrada als branquillons crispats i llustrosos no tem a les gelades ni a la cruesa del temps i tú la perfeccions i matises amb els colors més delicats. Les aigues reposa des dels estanys i bassiols resten quietes i com sospeses del goig de poder reflectir tos innumerables encants. Al girar-me vers les cases morenes i apinyades del nostre poble les veig resplandir dins una onada de claror que desperta i torna a la vida la gent artanenca i s'esbadellen les finestres i l'espai s'omple de ramor de cants i de gaubança.

Tot ho embelleis oh sol vivifica-

dor, per aixó la terra amb entusiasme celebra la teva arribada i te tributa homenatge de veneració i afecte.

El meu pobre cor, anegat dins, sa pròpia sang que vessa, abundosa, per les ferides dolorosíssimes obertes pel dol i l'enyorança, també necessita de ta llum benefactora. Vina, doncs, a confortar-lo i escalfar-lo amb els raigs ardents i refrigerants que despigues i escampes generosament. Suavitza i endolceix les seves amargures, desferra'l de tota matèria, purifica els seus afectes i enlaira'l a les altíssimes regions de l'esperit on revestit i engalanat de les teves qualitats se doni tot als altres i irradii, al seu entorn, llum, consol i amor.

Sens donarme'n compte, amb els ulls amarats de llàgrimes i l'esperit alleugerat i rejuenit, me trob davant la casa vella i pobre, però neta i agradosa, de l'Angeleta. Abans d'entrar-ni afin la seva padrina asseguda a un taulel ran del portal. Té en les mans un rosari de llàgrimes grosses i negroses que va passant poc a poc mentre mou contínuament els llavis i amb veu rogallosa mormola pregàries i oracions. Veig que no s'adona de la meua presència el que em permet contemplar, a gust, el seu esguard fret i apagat, la blancor dels seus cabells i el posat tètric de tota la cara... De tant en quant mou el cap amb aire de persona espermentada i deixa escapar qualque gemec o sospir.

No hi ha dupte, els seus pensaments no són d'aquest mon. Recorda els sers volguts, els que ho foren tot per ella, i que la mort traïdora li arrebatà de vora seu? Els ofereix sufragis per llurs animes? O bé pensa i esbrina l'esdevenidor? M'hi acost i li deman per la neta estimada, per la simpàtica

i gentil Angeleta i, oh miracle! la seva cara, s'inunda d'alegria, els ulls, com dues finestrelles del cor, resplendeixen d'amor i la seva boca s'omple de dolçura i de benediccions per la minyona, troç de la seva ànima, únic consol de la seva vellesa. La mesquineta ha partida de bon matí, cap a la feina a guanyar-se el pà treballant i el vespre tornarà contenta i gojosa de poder lo compartir amb la padrina volguda.

Que ho és d'encisera i galanxona la noia! En la seva cara fina i vellutada, massa pàl·lida a causa de les abstinències i privacions, hi resalta la frescor dels ulls intel·ligents i nobles i la gràcia insuperable de la seva boca de rialla plàcida i sonora. Es d'estatura baixa i disminuïda; el seu còs falt d'aliment, forçat i fatigat per un treball incessant no va créixer ni de senrotllar-se i és lleuger i pur com l'aire del matí. Oifa a l'edat de quatre anys no conegué les cures i tendreses maternals i passà la seva infantesa dins la més trista soletat i abandó, que la flama del amor de la padrina era massa dèbil per omplir el seu gran cor. Bé ho sap la Verge artanenca, confident del sens patiments, el que sofri l'Angeleta falta de sollicitut i amor car ella, confiada, pujava tots els dies la bella muntanyola i de genolls als peus de la Mare celestial vessava llàgrimes amargues d'abatiment i desconsol i li deïa que ja que l'havia allunyada de sa mare-

BRODATS Y

PLISSATS

INFORMES:

ANTONI GILI (Comuna)

C. Centro, 4.

Artá

ta i amb ella de tots els goigs, afalacs, consols i carícies l'acullís i l'amparàs ella en tots els perills i necessitats. Així ho complí la Mare de Déu i anà formant i modelant la seva ànima gran i compassiva i li va infondre les virtuts més sublimes amagades baix d'un caràcter esquívol i reservat.

Algunes vegades, descobrint en la conversa i tracte senzill de l'Angeleta sos rics joiells interiors m'és vinguda una comparança evident entre les seves qualitats excel·lents i les bel·leses insuperables de la nostra comarca, retirada i reclosa en aquest recó de l'illa daurada i que sols es manifesta i regala a sos aimadors que, atrets i subjugats per tan humil magnificència venen a saturar la seva ànima de serenitat i inspiració. Així la noia gelosa de son preuat tresor l'amaga als ulls dels homes i el guarda íntegre al seu Criador.

BLANCAFLOR

L'esporga de l'olivera

Ara fa cinc anys que, convidats per el Consell Provincial de Foment, vengueren a Mallorca unes colls de catalans, podadors d'oliveres, per tal de fer un assaig en els nostres oliverars, de la poda racional que l'estudi d'aquest arbre fet per els professors de l'Escola Superior d'Agricultura de la Mancomunitat, havia ja consagrat a Catalunya.

El principal assaig que se feu va ésser el de renovació aplicant el sistema seguit al Urgell a oliverars vells semblants als de Mallorca. Tothom sab que les nostres oliveres són també velles, que han crescut extraordinàriament així com han volgut i com és natural, han adquirit més desenrotlló els cimals que creixen en sentit vertical, per quant la saba corre en molta més força en aquell sentit que no en els altres. Els arbres abandonats en el seu creixement han anat adquirint formes que impossibiliten el fer amb facilitat i bé les operacions d'esporga, els operaris no poden treballar amb llibertat per haver d'atendre a la seva seguretat, la saba se reparteix desigualment i en conseqüència la fructificació és irregular. Així és, idò, que la poda de renovació, tendeix a donar a l'arbre una forma regular, suprimeix llenya, provoca la formació de brots, fent d'aquesta manera que la saba se repartesqui amb regularitat i doni el màxim rendiment en fruit. La poda de renovació fa tornar l'arbre

jove i permet a n'els operaris posats al seu demunt fer la feina bona i sense perills. Baix d'aquest punt de vista els oliverars tractats en el nostre terme han donat els resultats esperats, no s'ha de perdre de vista que, de moment no era fruit lo que se cercava.

Hi hagué comentaris per tots els gusts desde el més rutinari que considerava un crim, deixar en les mans d'aquells homes, les velles oliveres, fins a aquells més racionals que comprenien les explicacions que en el transcurs de les operacions anaven donant els intel·ligents podadors catalans.

El sistema, però no prengué força, l'assaig quedà reduït a les oliveres tractades per els catalans i únicament algú propietari a l'any següent. Però hem de regoneixer que no ha estat rebutjat del tot, ans el contrari, s'ha modificat en el sentit de no renovar l'arbre d'un cop, sinó en dues o tres vegades i això indica que així mateix d'aquella lliçó ensà, els oliverers s'han preocupat d'aquests arbres que tenien poc manco que abandonats.

Molts de pagesos conscients de la influència que té l'esporga sobre la fructificació, van baixant les oliveres per etapes, suprimeixen llenya constant en dues o tres passades en els anys que toca (aquí cada quatre) fins a posar l'arbre en el punt que els intel·ligents podadors de la Mancomunitat arreglaren d'una vegada.

Això en quant a la renovació. En quant a l'esporga normal, també ha quedat alguna cosa. El sistema tarraçoni d'aclarida forta per provocar nova brostada que és la qui ha de fruitar l'any qui vé, podem dir que està acceptat. Ells donaren la mostra i avui és seguida per tot-hom, en més o manco grau segons ho permeti l'estructura de l'arbre.

Però encare és precís que cridem l'atenció dels covards, dels qui les fa por, la feina, el munt de llenya i el no collir fruit. Que s'animin i ho fassin radicalment en els arbres que més ho permetin, en ells la feina dels anys següents queda reduïda a la mínima expressió i compensa l'excés d'anys anteriors; la llenya, en els llenyers aguanta tot el temps que se vol i en quant en el fruit, qui ha dit que l'any que vé hi tornarà haver esplet? Per la irregularitat en que fruita l'olivera, creim que després de l'esplet d'enguany és molt bona ocasió per fer l'operació completa i durant el descans que hem de preveure, l'arbre se renovarà i quedarà vestit. Si fruita, no hi ha dubte que tenguent més poca rama no treurà tanta parella, però, que l'olivera agontará més i serà més grossa tampoc es cosa de posar en quarentena.

Juan de Binialgorfa

El Papa i l'educació

de la joventut

El Papa ha publicat una encíclica en la qual, referint se al problema de l'educació de la joventut, privilegi que el feixisme disputa a l'Església, diu que l'Església té el mandat diví d'educar els joves de ambdós sexes, missió que ha estat infal·liblement encarregada a l'Església. La família i l'Església, molt abans que l'Estat, són les institucions encarregades de l'educació de la joventut. A l'Estat li ha estat reservat un treball complementari i no pot inmiscuir se en els assumptes que han estat encomanats a la família i a l'Església.

El Sr. Bisbe d'Eivissa

a la nostra vila

Ahir dia 30 al matí va arribar a la nostra vila l'Il·m. i Rvdm. P. Salvi Huix, Bisbe de Eivissa.

Acompanyaven al il·lustre visitant, el Prèposit del Oratori Rvt. P. Gaspar Morey i els PP. Juan Ginard, Miquel Matas, Juan Mulet i el seu capellà d'honor.

Feren el viatge amb els autos de D. Josep Anguera, metge i de D. Marian Aguiló.

Arribats a la nostra vila, feren posada a la casa dels pares del P. Ginard i després de descansar una estona sortiren acompanyats del nostre Rector de cap a les Coves d'Artà i Calarajada on dinaren a la casa d'estiu de la mateixa família.

Tant de les Coves com de Cala Ratjada en tregueren els il·lustres visitants una agradabilíssima impressió.

REVISTES

La Nostra Tarra, la saborosa revista mallorquina que mantén en tota la seva integritat l'amor a la nostra illa, ha publicat el nombre de Desembre extraordinari per festejar, *Al primer dels Jaumes Gran rei d'un poble gran, Pare de la pàtria, en el setè centenari de la seua gesta de conqueridor.*

En les seues cent i pico de pàgines inserta treballs interesantíssims de Gonzal de Reparaz (fill), Antoni Jiménez, Josep Carner, P. Oliver Dómenge, Maria Antonia Salvà, Ramón de Mallorca (Elvir Sans), B. Mas, Antonia Torrens de Pomar, Guillem Forteza, Miquel Ferrà, E. Maspons i Anglasesell, L. Nicolau d'Oliver, Bartomeu Ferrà, Guillem Colom, Jaume Busquets Mulet, Ferran Soldevila, F.

Valls i Taberner, Joan Pons i Marquès, Llorens Riber i Salvador Gal·lès.

Dos gravats, El Rei En Jaume I, el Conqueridor i Entrada de les hostes de Jaume I a Ciutat ajuden a donar relleu a l'importància d'aquest nombre, mereixedor de l'atenció dels qui vertaderament estimen la nostra terra.

—Amb motiu de l'entrada d'any nou *La Unión Ilustrada* de Màlaga ha publicat un nombre extraordinari que posa de manifest el poder de la voluntat dels homes. Encare que *provinciana* «La Unión Ilustrada» és una revista gràfica de primer ordre. Per correspondre a n'el favor del públic anuncia per aquest any importants millores

—En el nombre darrer, Novembre Desembre, del Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana el Sr. Ramis d'Ayreflor i Sureda segueix publicant «Datos para la Historia de Artá» —Escripcions Real i antics notaris d'Artá, segle XIV, Joan Cunill LXX, 1381. —Mateu Vaufogó, Escripcions Real, (segona mitat de 1300) Jaume Blanquer, notari i Escripcions Real LXXI, 1389. —LXXII, 1389. —LXXIII, 1395.

—Vida Lleidetana, Revista del Centre de Lectura de Reus, Revista de Menorca i Mallorca Agrícola, segueixen donant-nos substanciosos treballs.

REGISTRE

NAIXAMENTS

Gener dia 12, Sebastià Cassellas Mascaró de Miquel i Maria. Dia 13, Gabriel Carrió Ginard de Juan i Maria. Dia 17 Gabriel Ginard Sunyer de Juan Violí i Catalina. Dia 24, Pere Payeras Ginard de Jaume i Margalida; Jaume Andreu Mas de Jaume i Maria; Catalina Carrió Bernat de Bartomeu i Aina. Dia 30, Antoni Carrió Genovard d'Antoni i Margalida.

MORTS

Gener Dia 9, Margalida Garau Payeras, (a) Tiroso, casada, de 66 anys; bronquitis crònica. Dia 12, Juanaina Muntaner Servera; (a) Deana, casada, de 43 anys; càncer del uterus. Dia 15, Jaume Massanet Bernat (a) Prim, fadit de 24 anys; tuberculosi pulmonar. Dia 17, Mossen Geroni Ginard Blanes (a) Pansacola, de 84 anys; assistolia. I ja 18, Antonia Torres Gili, d'En Gil, viuda de 80 anys; afecció orgànica del cor.

Dia 23 Isabel Muntaner Pastor (a) Batista, viuda de 82 anys; senilitat. Dia 24, Miquel Gili Ginard (a) d'es Vidrié, casat 43 anys; assistolia. Dia 27, Francinaina Gil Ginard (a) Cartuxa viuda de 77 anys; insuficiència gàstrica

MATRIMONIS

Gener Dia 4, Jaume Palou Llabrés

amb Bàbara Amorós Sureda (a) Galània, fadrins. Dia 11, Manuel Llaneres Ginard (a) Serra amb Catalina Vidal Llabrés (a) Paies, fadrins.

CROQUIS ARTANENCS

PER

FELIX

Pronte se posará a la vende.

DE CA NOSTRA

—Després de passar les vacances de Nadal a Barcelona ha vinguda per reprendre les tasques escolars la mestressa de la 1ª escola nacional de nines Sta. Josefa Satué Font.

—Ha estat nomenat administrador del Hospital Assil de Sta. Rosa, carrec vacant per dimissió de Mossen Rafel Nicolau Blanes, el nostre bon amic Mossen Josep Fuster.

Mossen Nicolau (es capellà Patró), ha desempenyat aquest carrec a gust de tot-hom durant una pila de anys i sols la seua edat i la salut un poc malmesa, han estat els motius per els quals ha dimitit i que han feta acceptable la renúncia per part de la Corporació Municipal, la qual en nom del poble li ha donat un vot de gracies.

—Se troba definitivament entre nosaltres, acullit a la Parròquia el bon amic Mossen Josep Fuster Forteza fins ara vicari de Son Sardina.

—Segons notícies dona molt bon resultat el cobrament dels arbitris municipals per un recaudador extern; molts dels *bons pagadors* que encare, en deuen de l'any passat, prestant atenció a la veu del *recárreg*, no han volgut esperar el venciment del plas per la cobrança voluntaria i s'han apresurat a retirar els talons. I aquests parlen de cultura i de falta d'ordre i d'una partida de coses més i els mateixos comporten que els cobradors del poble, pobres casi sempre, bestreguin per ells.

—A Felanitx el passat dia 12 va morir a edat avançada el Sr. Rafel Adrover Capó sogre del nostre amic i distingit paísà l'ex president del *Centro Balear* de l'Havana En Bartomeu Ferrer. Rebi el nostre amic i família la nostra sincera condolència. a C. s.

—Se troba bastant millorat de la greu malaltia sufrida amb santa paciència, el Sr. Ferran Moscardó pare del Segretari del nostre Ajuntament; li desitjam una completa curació.

—Dona goig l'aspecte dels nostres camps, la verdor dels sembrats és blava, creixen en tanta ufana que molts

de pagesos creuen que els primerencs estan en perill d'ajeurar se si el temps sec i el fret no les favoreix un poc; en molts d'ells no se podran fer les entrecavades perque han crescut tant, que no si pot entrar. Si segueix així, estan en condicions de donar una bona anyada.

Els amel·lers, han adelantat la florida fins a n'el punt que la caiguda dels pétals (flor) cobreix la terra. Estan molt ben preparats, Déu fassi que arribi be el seu esplet.

En els horts, una nota de color agradable, donen els tarongers amb el seu fruit daurat i abundant, els arbres estan sans d'ensà que les ataquen la *serpeta* amb el cianhídric.

Han comensat la poda de les oliveres, els pagesos enguany sembla volen tractarles bé, com a premi a la producció abundant d'aquest any passat. Aquesta passada setmana s'ha acabat de fer oli en les poques possessions que quedaven.

—Passat S. Antoni, ja es sabut que la gent jove sent olor de derrers dies, i se dedica a fer broma durant les vetlades, donant animació an els nostres carrers; enguany si no surten de botador tendran temps per assaciar-se. Al entretant seria bo el prohibir que els homes se vestin de dona i les dones de homo, i que duguin la cara tapada, hi guanyaria molt la moral.

—Han ingressat en el Museu: cinc vassos de terrissa procedents del Rafal Cagolles (Manacor) i en la secció d'Hist. Nat. un parell d'ocells. Arriben a trescents ols objectes de la secció Arqueològica catalogats i en queden per enllestir un centenar.

—En el teatret dels Marianes segueixen amb èxit les representacions de *Pastores a Belén*. Un d'aquests dies se feu la funció en obsequi an els protectors de la Congregació.

—S'ha feta una crida prohibint la venda de porcs sense permís del Veterinari.

—Es hora que els qui no hagin feta la declaració jurada de les ventes o operacions fetes durant l'any 1929, s'espavilin, no siguin coses que caiguin en multa.

—Segons notícies s'ha convocat una reunió dels socis del *Círculo Artanense*, per procedir a la dissolució de la societat. Es una llàstima que totes les societats que se funden en la nostra vila hagin de tenir una vida tan curta. Pot esser anem equivocats al considerar com a única causa la falta de cultura i amb ella la manca d'ideals, perque reunir-se per riure, creim és cosa que no mereix el sacrifici de bestreure quotes i essent aquesta la fi de totes, el manco al poc temps d'actuar, no és estrany que morin per consunció.

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Prova-la, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER

Fàbrica i despaig:

P. DES MARXANDO. Artá

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Se serveixen LUNCHS amb
prontitut i perfecció

GRAN COLMADO L'ESPERANÇA

P. DEL MARXANDO 3 bis ARTA

JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguretat tota classe d'encàrregos.

Direcció a Palma: Marina 38.
Artá: Palma n.º 3.

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (a) Terres

Tenen servei combinat amb el
Ferrocarri.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

Carré d'En Pitxol n.º 8.
Id Son Servera n.º 29 } ARTA.

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU)

de Bartomeu Esteva

Successor de Miquel Roca Castell

A sa botiga hi trobareu sempre: pans, panets, galletes, bescuits, rollats, i tota classe de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

C. de Palma 3 bis. ARTA

NAUMAN

MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

Es la fábrica para dichas máquinas mas grande del continente.

(MARCA ALEMANA)

Depositarie exclusivo en ARTA

CAN GANANSI

ALMACENES MATONS

— DE —

RAFAEL FELIU BLANES

C. DE JAIME II NÚM 39 A 149

Palma de Mallorca

Sastrería para Señora y Caballero
Artículos y novedades para vestir de todas clases.

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM
DE RAÇA, CUNIS, COLOMS,
ALIMENTS ESPECIALS PER
POLLS, I Ponedores, INCUBADORS,
ANELLES. PLANS
I CONSULTES.

CONSELL - MALLORCA

AGENCIA DE ARTA A PALMA Y
— VICEVERSA DE —

ANTONI GILI (a) Comuna
SERVICI DIARI EN PRONTITUT I
ECONOMIA DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI

DIRECCIO:

Palma -- Banch de S'oli, 24
Artá--Can Comuna Centro

Panadería Moderna

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BÓN SERVICI, NETEDAT I
ECONOMIA

Carré del Sol, 2. Artá

Rafel Sastre (a) Vergé

PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTA

FONDA
"LAS PALMERAS"
PLASSA MAJOR, 20 Y 21 (PALMA)
NOVA DIRECCIÓ

A CARREC D'EN

Juan Bauzá Pcu

Servici esmerat i econòmic—
Menú exquisit i abundant—Habitacions netes i ventilades.

FABRICA DE FIDEUS

i tota classe de pastes alimentícies d'en

NICOLAU CARRIO

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

¡ Pronte anunciaré !!

MIQUEL ROCA CASTELL